

zabývají otázkou, jak koncipovat monitoring a hodnocení, aby měly blahodárný dopad na vzdělávání, tedy aby poskytovaly kvalitní zpětnou vazbu žákům, rodičům i učitelům k dosahování všech důležitých vzdělávacích cílů.

Pravidelné získávání informací o tom, kde se žáci nacházejí na cestě ke stanoveným cílům a jaký dělají pokrok, je klíčové pro stanovení strategií dalšího vyučování a učení. Informace o vzdělávacím pokroku žáků jsou většinou získávány učiteli v rámci vyučovacích hodin na základě jejich vlastních hodnotících nástrojů. Učitelé však často postrádají možnost získat jakousi objektivní informaci o tom, jak se jim daří žáky vzdělávat. Rádi by se ubezpečili v tom, že odvádějí dobrou práci, že vzdělávají žáky tak, jak mají a jak to odpovídá možnostem jejich žáků.

Takové ubezpečení, na které učitelé určitě mají právo, je možno jim poskytnout v zásadě třemi způsoby. Zprv je možno jim poskytnout nástroje, kterými ohodnotí vědomosti a dovednosti svých žáků a získají informaci o tom, jak si vedou jejich žáci ve srovnání s žáky jiných škol, případně s jakýmsi národním průměrem pro žáky daného věku nebo daného ročníku. Tato informace zpravidla nezohledňuje výchozí podmínky pro vzdělávání ve srovnání s žáky jiných škol či národním průměrem. Aby bylo srovnání plně informativní, potřebovali bychom informaci o rodinném zázemí žáků ve srovnání s průměrem, o jejich kognitivních schopnostech a podobně. Prosté srovnání s jinými školami je užitečné například proto, že sděluje učiteli, jakou šanci mají jeho žáci v přijetí na další stupeň škol nebo v jiných situacích, ve kterých dojde k soutěži mezi jeho žáky a žáky jiných škol. Takové srovnání však velmi málo vypovídá o práci učitele a také o tom, zda jsou jeho žáci vybaveni potřebnými vědomostmi a dovednostmi.

Další možnou informaci, kterou může učitel získat o výsledcích svých žáků, je srovnání s nějakým standardem, například s takovým, který specifikuje žádané vědomosti a dovednosti žáků v jednotlivém ročníku (ročníkový standard). Takové srovnání zpravidla probíhá prostřednictvím testů nebo úloh, které ověří, zda mají žáci stanovené vědomosti a dovednosti. Tato informace rovněž nezohledňuje výchozí podmínky, ale sděluje učiteli, jaký podíl jeho žáků se podařilo přivést na požadovanou úroveň, a umožňuje mu přemýšlet, jak na tuto úroveň přivést i žáky, u kterých se to dosud nepodařilo. Zde tedy nehraje roli srovnání s ostatními školami, pouze srovnání výsledků žáků s určitou normou. V některých případech se jedná o takové vědomosti a dovednosti, kterými bychom měli vybavit všechny žáky v daném ročníku (minimální standard), v některých případech popisuje standard více úrovní, tedy kromě minimální úrovně také úroveň optimální, která definuje „dobré“ vědomosti a dovednosti.

Třetí cestou, jak se přesvědčit o výsledcích pedagogické práce, je sledovat individuální pokrok jednotlivých žáků vzhledem k rozvíjeným vědomostem a dovednostem. To je možno dělat například na základě tzv. vývojových map (map učebního pokroku), které popisují, jak se vyvíjejí dovednosti žáků v nějaké oblasti. Vymezují úrovně vědomostí a dovedností a prostřednictvím diagnostických úloh umožňují učiteli sledovat, na které úrovni se jeho žáci aktuálně nacházejí a odkud kam se dostali například za uplynulý měsíc nebo v uplynulém pololetí. Tato informace neposkytuje učiteli srovnání s vrstevnickou skupinou ani s externí normou (i když norma bývá ve vývojových mapách zpravidla vyznačena), ale informuje velmi přesně o tom, kam (a jak rychle) se žáci posouvají. Sledování pokroku žáků pomocí vývojových map například umožňuje učiteli zjistit, že nějaký žák stagnuje, že jeho vědomosti a dovednosti v určitém období nezaznamenaly žádný vývoj. To je jev, který bez vývojových map nebo jiných nástrojů na sledování učebního pokroku zpravidla nezaznamenáme nebo nám to alespoň trvá podstatně déle.